

KOPOGD LE A FÁN!

Amerikai filmvígjáték

Szó se róla, ellenszenves tulajdonság az irigység, de ez az ellenszenves tulajdonság mégis hatalmába kerített, miközben a sötét nézőtéren ültem.

A semmiből ilyen talpraesett vígjátékot teremteni, ahol helyén van minden, zene, ének, tánc és izgalom, valóságos bűvészet.

Pedig a kellékek ebben a filmben jelentéktelenek, csak amíg a mi filmjeinkben kissé elbizakodottan egyenként kirakjuk őket, megmutogatjuk előlről, hátulról, elmagyarázzuk rendeltetésüket és hasznosságukat, addig itt két zsonglór — *Norman Melvin* és *Panama Frank*, a film írója és rendezője — egyszerre mindet feldobja a levegőbe. Sikerüknek talán csak annyi a titka, hogy a jól ismert kellékek olyan szemképráztató gyorsasággal pörögnek kezeik között, hogy nincs időnk alaposabban szemügyre venni minőségüket.

Mert nézzük csak: Adva van egy titkos tervrajz, melynek birtokosa képes felrobbantani az egész világot. Természetes, hogy ezt a tervrajzot sötét erők meg akarják szerezni, méghozzá két, egymással vetélkedő erő. Eddig semmi különös. Aztán adva van egy mít sem sejtő, rokonszenves fiatalember, foglalkozására nézve hasbeszélő. A fiatal hasbeszélőnek megviseltek az idegei, s a gyógyulás érdekében Zürichbe repül orvoshoz. Adva van egy bánatos, szőke orvosnő, aki freudista pszichoanalitikával foglalkozik, és meg akarja gyógyítani a fiatalembert, de végül a fiatalember gyógyítja ki őt a bánatából, a pszichoanalitikánál általában hatásosabb gyógymód, a szerelem segítségével. Ez megint nem különös, Adva van továbbá sok zene, tánc és ének.

A különös ott kezdődik, ahogy ezeket az egyáltalán nem különös kellékeket keverni kezdik. A két cselekményszál minduntalan összetalálkozik, és ahol összetalálkozik, mulatságos bonyodalom támad. A vöröshajú hasbeszélő tudtán kívül központi szereplője lesz a tervrajz megszerzése körül dúló harcnak, s háromszoros gyilkosság gyanúja alapján üldözőbe veszi a rendőrség.

Gyilkosság, persze, amerikai film, legalább három gyilkosság dukál! — mondhatják. Igen ám, de a hulla ebben a műfajban nem meggyilkolt ember, csak jó poén. Cinizmus? Lehet, hogy az, de rendkívül mulatságos, aki látta a filmet, nem tagadhatja. Mert ha egy embert jól irányzott keshajítással az ajtóhoz szegeznek, utána a lábait felrakják az ajtóra szerelt esenyőtartóra, és a főhős ezt az ajtót, rajta a hullával, gyanútlanul nyitogatja, csukogatja, ez nem szörnyű, csak nevetséges.

A film tulajdonképpen revüfilm. Ilyen filmekben rendszerint, a némileg valószínű történetben, a főhős egyszerre, hogy-hogy nem, elkezd táncolni és énekelni. Ennél a pontnál mindig döbbenet felkapom a fejem, máig sem tudtam megszokni. De azt mondják, zenés-táncos filmekben ennek így kell lenni. Most látom, hogy nem, nem kell így lenni! A *Kopogd le a fán*-ban a revübetétek olyan ügyesen vannak belezagyazva a történetbe, hogy észre sem vesszük a zökkenést, mikor a prózából átugrunk zenébe és táncba. A titok: a revüszámoknak mindig dramaturgiai szerepük van.

Például: Az ifjú hasbeszélő végre megtudja, kik követték el valójában a gyilkosságokat, de akik elkövétték, őt is el akarják tenni láb alól, nehogy bármit is elmondhasson abból,

May Zetterling és Danny Kaye

ami a tudomására jutott. Üldözőbe veszik, élve nem maradhat. A fiatal ember egy színház plakátján meglátja egykori szerelme nevét, bemenekül öltözőjébe. Üldözői utána, hiszen nincs más választásuk, vagy elpusztítják ellenségüket, vagy maguk pusztulnak el. A hasbeszélő utolsó lehetőségként becsusszan a férfi öltöző ajtaján és belebújik a táncos főszereplő jelmezébe. A forgatagban egyszerre csak a színpadon találja magát és kénytelen eltáncolni a férfi főszerepet. A színpad fegyelme belekényszeríti a játékba a többi szereplőt is, a botrányt el kell kerülni. Nehéz elképzelni nevetésesebb szituációt és Danny Kaye, a film főszereplője, utólérhetetlen kedvességgel és mértéktartás-

sal ügyetlenkedik a rivalda lámpái előtt, karján egy düttől és önfegyelmézéstől eltorzult arcú primabalerinával. A szituáció kómi kuma magávalragad bennünket és egészen elfelejtkezünk róla, hogy végeredményben csak egy ügyesen elhelyezett, hosszú táncbetétet látunk.

A film tanulsága: nekünk is el kellene már sajátítanunk a könnyű kéz technikáját.

Egyéb tanulság vagy mondanivaló nemigen akad. De hát a csillagszóró szikrája sem melegt, mégis gyönyörködtet. Más célt szolgál a csillagszóró és mást a tűzhely parazsa.

Kinek jutna eszébe csillagszóró tűzénél megfőzni a déli ebédet?

LÉTAY VERA